

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรการศึกษาระดับชาติทำหน้าที่สำคัญหลายประการ หลักสูตรในฐานะเป็น “เข็มทิศ” ที่ชี้ทางไปสู่เป้าหมายคุณภาพของผู้เรียนโดยรวมที่ชาติมุ่งหวังให้ทุกภาคส่วนเห็นเป้าหมายอันเป็นจุดร่วมที่ต้องการไปให้ถึงฝั่งฝันร่วมกัน หลักสูตรในฐานะเป็น “แผนที่” ที่ช่วยให้เห็นเส้นทางของการพัฒนาที่ต้องใช้ร่วมกับการเดินทางไกล เพื่อให้ทุกฝ่ายเดินทางไปสู่เป้าหมายทิศทางเดียวกัน หลักสูตรในฐานะเป็น “พิมพ์เขียว” ที่แสดงให้เห็นโครงสร้างการจัดหลักสูตรและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในมิติต่างๆ ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปขยายรายละเอียด ลงมือปฏิบัติจริงและนำไปสู่ผลที่เป็นคุณภาพของผู้เรียนนั้นด้วย จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2551, หน้า 64) และในปัจจุบันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตค่านิยม จริยธรรม และพฤติกรรม เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทัศนคติและคุณธรรมของคนในสังคม เป็นผลกระทบจากการเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทยและเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์ยังมีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่มากขึ้น แม้มีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด ดังนั้นเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพคน ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 50)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเป็นองค์รวมทุกด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 2)

เป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, หน้า 7) ซึ่งพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ (สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ, 2552, หน้า 2) และสอดคล้องกับสำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน (2551, คำปรารภ) ที่กล่าวว่า ขบวนการลูกเสือเป็นมาตรการที่สำคัญในการพัฒนาเยาวชนที่กระทรวงศึกษาธิการได้ยึดถือเป็นแนวทางดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทุกครั้งที่มีการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวกับกิจการลูกเสือ จะมีเสียงกล่าวขวัญถึงความต้องการและความพยายามที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมลูกเสือให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์หลักการ วิธีการของกิจการลูกเสืออย่างแท้จริง

ทักษะทางสังคมมีความจำเป็นในการทำงานกลุ่ม การทำงานกลุ่มจะบรรลุเป้าหมายสมาชิกในกลุ่มต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการสื่อสารที่ถูกต้องแม่นยำ รู้จักยอมรับและให้การสนับสนุนผู้อื่น ตลอดจนต้องขจัดความขัดแย้งให้หมด สมาชิกในกลุ่มจะมีคุณสมบัติดังกล่าวได้จะต้องได้รับการฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม หรือทักษะทางสังคมในหลายๆ ทักษะจากทักษะต่างๆ คือ การเคลื่อนย้ายโต๊ะเพื่อเข้ากลุ่ม การปรึกรหรือกันอย่างใกล้ชิด การพูด การฟัง การแบ่งงาน การสร้างความคิด การผลัดเปลี่ยนบทบาท การชมเชยซึ่งกันและกัน การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในกลุ่ม การตรวจสอบความเข้าใจ การถามเพื่อการอธิบาย การวิจารณ์ความคิดแต่ไม่วิจารณ์บุคคล การสรุปความคิด การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (Johnson, & Johnson, 1987, pp.29-30) สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544, หน้า 90-91) ที่มีความเห็นว่าการจะให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ เพื่อนำไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตประจำวันนั้น เนื้อหาสาระที่ต้องเรียนรู้ คือ ความรู้พื้นฐานทักษะอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหา และการพัฒนาชีวิต และทักษะทางสังคม เพื่อการประสานสัมพันธ์และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งทักษะเหล่านี้ คือ ทักษะชีวิต (life skill) ที่ทุกคนต้องมี ต้องเรียนรู้ และเรียนรู้อยู่ทุกขณะตลอดชีวิต เห็นได้ว่า ทักษะทางสังคมนั้นเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ทุกคนจะต้องมี ต้องเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอุษณีย์ โพธิสุข (2545, หน้า 120) ที่กล่าวว่า ทักษะทาง

สังคม เป็นทักษะสำคัญที่ทำให้คนประสบความสำเร็จในชีวิตและอนาคตได้ ทักษะทางสังคมจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของความสามารถทางความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546, หน้า 31) ที่กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนับว่าเป็นกิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาความคิดของผู้เรียนแล้ว ยังมุ่งพัฒนาทักษะในการดำเนินชีวิต หรือทักษะทางสังคม (social skills) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลรอบข้าง สร้างมิตรภาพ มีความสามารถในการปรับตัวทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ความเครียด ความคับข้องใจ และความวิตกกังวล จนทำให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมอันเนื่องมาจากความบกพร่องในการปรับตัวได้

ปัญหาสำคัญที่ทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยไม่ให้ความสนใจการลูกเสือ ประการแรก คือ ปัญหาครูลูกเสือมิได้ฝึกอบรมลูกเสือ ตามวิธีการของลูกเสือ เนื่องจากครูลูกเสือขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการของลูกเสือ ประการที่สอง คือ ปัญหาของผู้บริหารการศึกษาและผู้ปกครองนักเรียนไม่ให้การสนับสนุนกิจการลูกเสือ เพราะเห็นว่าไม่มีประโยชน์กับเด็ก จึงใช้เวลาฝึกอบรมลูกเสือไปกับกิจกรรมอื่นที่เห็นว่าเหมาะสมกว่า และปัญหาสุดท้ายคือกิจกรรมลูกเสือของไทยเราเป็นกิจการบังคับ ทำให้เด็กที่ไม่ชอบฝึกลูกเสือด้วยเหตุผลส่วนตัวใดๆ ก็ตาม จำเป็นต้องเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือด้วย ทำให้กลายเป็นตัวถ่วงต่อเด็กที่รักและสนใจกิจการลูกเสือ ซึ่งกิจการลูกเสือสร้างประโยชน์ให้กับเด็กและเยาวชนด้านต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาความมีระเบียบวินัยและความเป็นผู้นำ ปลูกฝังให้เด็กบำเพ็ญตนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม และการปลูกฝังความคิดริเริ่มและการรู้จักคิดแก้ปัญหา ดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การจัดการศึกษาที่ดีที่เหมาะสม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อความเจริญก้าวหน้าต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาที่เน้นการให้ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ไม่เพียงพอต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อุดมการณ์และกระบวนกรของลูกเสือจะช่วยพัฒนาศักยภาพของเยาวชนได้อย่างมาก จะช่วยให้สังคมไทยเข้มแข็งและจะช่วยให้ประเทศชาติพัฒนาไปได้อย่างมั่นคงและถาวร (สุชาติ กลศาสตร์เสนี, 2551, ย่อหน้า 5)

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาและมีคุณลักษณะที่เหมาะสมที่จะใช้พัฒนาการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีได้เป็นอย่างดี เพราะชุดการสอนเป็นระบบที่ผลิตขึ้น เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ประกอบด้วยสื่อประสมที่ใช้ช่วยครูสอนได้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2523, หน้า 116) สอดคล้องกับประเวศ วัชรี (2543, หน้า 50) ได้กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนที่คิดเก่ง คิดดี เป็นความสามารถที่ต้องสั่งสม ต้องฝึกทีละน้อย แล้วฝึกอย่างสม่ำเสมอ จึงจะเห็นผล ในการเรียนการสอนครูควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสกระทำซ้ำหรือฝึกซ้ำอยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่ว ชำนาญในทักษะด้านต่างๆ

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ได้พัฒนาทักษะทางสังคม ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะทางสังคมตามกระบวนการของลูกเสือ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่
4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่กับแบบปกติ
5. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่กับแบบปกติ
6. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่กับแบบปกติ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถพัฒนาได้โดยใช้ชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่

3. เมื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี สามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่

4. เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ สำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในระดับชั้นต่างๆ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 10 โรงเรียน รวม 2,037 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2552 โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling)

1.1 สุ่มโรงเรียน จากรายชื่อของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 10 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 สุ่มนักเรียน จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลากกองลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 48 คน ซึ่งกองลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ มี 6 หมู่ๆ ละ 8 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอน 2 วิธี ดังนี้

1. การสอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคม
2. การสอนแบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ทักษะทางสังคม
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่

3. ระยะเวลาในการทดลอง

ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 10 ชั่วโมง

4. เนื้อหา

ชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่และแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้น กำหนด

เนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ เครื่องหมายวิชาพิเศษ เรื่อง นักบุกเบิก โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 10 เรื่อง ใช้เวลาเรียนเรื่องละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ได้แก่

- เรื่องที่ 1 ทักษะทางสังคม
- เรื่องที่ 2 ชนิดของเชือก
- เรื่องที่ 3 การเก็บเชือก
- เรื่องที่ 4 การใช้เชือก
- เรื่องที่ 5 สมอบก
- เรื่องที่ 6 การผูกเงื่อน
- เรื่องที่ 7 การผูกแน่น
- เรื่องที่ 8 การแทงเชือก
- เรื่องที่ 9 การพันหัวเชือก
- เรื่องที่ 10 การจัดทำโครงการบุกเบิก

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดฝึกทักษะทางสังคม หมายถึง ชุดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบตามหลักสูตร สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และฝึกทักษะตาม จุดประสงค์ได้ด้วยตนเอง โดยมีองค์ประกอบของชุดฝึกทักษะ ดังนี้ ชื่อชุดฝึก คำชี้แจง จุดประสงค์ของกิจกรรม เวลา อุปกรณ์ เนื้อหา กิจกรรม และแบบประเมินผล และมีขั้นตอน การเปิดประชุมกอง ดังนี้ พิธีเปิด (ชักธงขึ้น สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก) เกมหรือเพลง เรียนตามหลักสูตร การเล่าเรื่องสั้นที่เป็นประโยชน์ และพิธีปิด (นัดหมาย ตรวจ ชักธงลง เลิก)

การพัฒนาชุดฝึกทักษะทางสังคม หมายถึง ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาชุดฝึก ทักษะทางสังคม ได้แก่ 1) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ 2) กำหนดหน่วย การสอนในการสอนแต่ละครั้ง 3) กำหนดหัวเรื่อง 4) กำหนดมโนทัศน์และหลักการ 5) กำหนดวัตถุประสงค์ 6) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) กำหนดแบบประเมินผล 8) เลือกและ ผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้ 9) หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ และ 10) การใช้ชุดฝึกทักษะ

ประสิทธิภาพ หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกทักษะทางสังคมที่ส่งผลทำให้ผู้เรียน เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์หาได้จากประสิทธิภาพของกระบวนการและ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ E_1 / E_2 เท่ากับ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ หาได้จากร้อยละของคะแนน เฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ หาได้จากร้อยละของคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

ทักษะทางสังคม หมายถึง ทักษะความสามารถของบุคคลที่จะอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน เป็นคุณลักษณะสำคัญที่จะต้องนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วย 5 ทักษะ ได้แก่ 1) ทักษะการแสวงหาความรู้ คือ ความสามารถในการรับความรู้และข้อมูลเพื่อนำมาสร้างองค์ความรู้ 2) ทักษะการทำงานกลุ่ม คือ ความสามารถในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างราบรื่นและเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ 3) ทักษะการสื่อสาร คือ ความสามารถในการติดต่อเพื่อรับรู้เรื่องราวร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ 4) ทักษะการแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการแก้ไขและหาทางออกของปัญหา และ 5) ทักษะการเคารพต่อระเบียบวินัยของตนเองและกลุ่ม คือ ความสามารถในการปฏิบัติตามตามระเบียบวินัย ซึ่งสามารถวัดได้โดยใช้แบบทดสอบทักษะทางสังคม เป็นแบบกำหนดสถานการณ์

การสอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การสอนแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถของนักเรียนซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามเป้าหมายจนประสบผลสำเร็จ ซึ่งสามารถวัดความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert)

นักเรียน หมายถึง ลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนธรรมโชติศึกษาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3

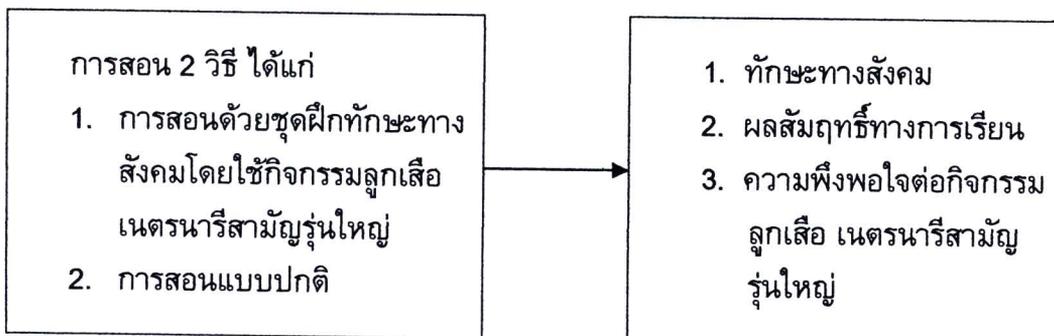
กรอบแนวคิดในการวิจัย

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551 มาตรา 8 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของ

การฝึกอบรมลูกเสือเพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ เพื่อช่วยกันในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางของลูกเสือ เนตรนารี นำมาสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ หลักการสร้างชุดฝึกทักษะทางสังคมได้กำหนดแนวทาง ดังนี้ 1) กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ 2) กำหนดหน่วยการสอนในการสอนแต่ละครั้ง 3) กำหนดหัวเรื่อง 4) กำหนดมโนทัศน์และหลักการ 5) กำหนดวัตถุประสงค์ 6) กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ 7) กำหนดแบบประเมินผล 8) เลือกและผลิตสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ใช้ 9) หาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะ และ 10) การใช้ชุดฝึกทักษะ โดยมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการลูกเสือ ได้แก่ การเปิดประชุมกอง ประกอบด้วย พิธีเปิด (ชักธงชาติ สวดมนต์ สงบนิ่ง ตรวจ แยก) เพลงหรือเกม การสอนตามเนื้อหา เล่าเรื่องสั้นที่เป็นคติ และพิธีปิด (นัดหมาย ตรวจเครื่องแบบ ชักธงลง เลิก) ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของผู้เรียน แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การแสวงหาความรู้ การทำงานกลุ่ม การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการเคารพต่อระเบียบวินัยของตนเองและกลุ่ม การใช้ชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ สามารถพัฒนาทักษะทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของยุพิน ตุ่มโหมด (2546) ปนัดดา มณีจักร (2547) โกวิท โพธิสาร (2548) และอารี วัชรเวียงชัย (2551) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการสอน 2 วิธี ได้แก่ การสอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ และการสอนแบบปกติ สำหรับเครื่องหมายวิชาพิเศษ นักบุกเบิก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคม โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคม โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่สูงกว่าการสอนแบบปกติ
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่สูงกว่าการสอนแบบปกติ
5. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารีสามัญรุ่นใหญ่ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยชุดฝึกทักษะทางสังคมสูงกว่าการสอนแบบปกติ